

דשייך שיהי' עוד אחד שדומה בטביעת עין לאותו רוצח, אין לחשוש לזה, ושפיר אפשר להרוג את הרוצח שהעידו עליו העדים, א"כ כמו שאנו אומרים שלגבי ההורג אין לחשוש אולי זה מישוהו אחר כדי שהרוג את הרוצח, ואין הרוצח יכול לפטור עצמו אף שהעדים אין מכחישים אותו שיתכן שיש עוד כזה אדם, ה"ה כאשר בא ההרוג ברגליו שפיר אין לחשוש שמא זה אדם אחר דומה לאותו הרוג שהעידו עליו, ושפיר לוקין העדים כאשר ההרוג בא ומכחיש עדותם, ועיין עוד שם מה שכתב עוד לדחות דברי הנודע ביהודא עיי"ש.

★★

במשנה: גנב עפ"י שנים ומבח עפ"י אחד או עפ"י עצמו כו'.

בשו"ת הרשב"א (ח"ג סי' ק"ו) נשאל, דהרי מי שגנב בעדים, והשיב את הגנבה טרם שהעידו בבית דין אינו משלם כפל, דאשר ירשיעון אלקים כתיב, ועוד דלא גרע מאומר בבית דין גנבתי ובאו עדים שגנב שהוא פטור.

אל"א שיש להסתפק אם גנב בעדים ואומר החזרתי אי נאמן או לא, ואת"ל שהוא נאמן אם כן כל גנב איך יצויר שחייב כפל, שאפילו העידו עדים בבית דין שגנב, ה"ז מרשיע את עצמו שהרי יכול לפטור א"ע ולטעון שהחזיר.

ואין לתרץ דדוקא בשמעידים שלא זזה ידם מתוך ידו ולא החזיר הגניבה, אז חייב כפל, דבמשנתנו ששנים מעידים שגנב וא' מעיד שטבח או עפ"י עצמו, חייב הוא בכפל, ומוכח דאיירי שלא היו העדים אתו כל הזמן, שהרי לא היו בשעת טביחה.

ותירץ הרשב"א דאמנם פליגי בזה רבוותא אי הגזול חברו בעדים נאמן לומר החזרתי שלא בעדים או לא. ואפילו להסוברים שהוא נאמן לק"מ, שכמו שאינו נאמן אחר שבאו עדים לומר שכבר הודה על הגניבה לפני שבאו עדים, כך אינו נאמן אח"כ לומר שכבר החזיר הגניבה, ואין זה תלוי בזה, ועיי"ש שמביא רא"י לזה שהוא נאמן על הממון ואינו נאמן על הכפל כיון שבאו עדים שגנב.

וגם זה שהוא יכול לטעון החזרתי, אין זה נקרא מרשיע את עצמו בשתיקתו, אלא בית דין מרשיעין אותו וממילא הוא חייב, ורק יכול לפטור את עצמו בטענת החזרתי עכתו"ד.

הוא להציל את דינו, כיון שהמודה בקנס פטור, וחיובו של אדם הראשון משום קנס היה, כפי שאמרו במסכת עירובין (יח, ב) 'כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו', ולפיכך אם יבוא אליו מיד בתביעה לא יהא סיפק בידו להודות, אך מכיון שפנה אליו בשאלה וציפה שאדם הראשון יודה, יפטר.

★★

בגמ': עדים שהוכחשו בנפש לוקין וכו' בבא הרוג ברגליו.

הנודע ביהודא (מהדו"ק אהע"ז סי' סה) כתב שמה שאמרו שאין הקב"ה טובע שנים בחותם אחד, אין הכוונה רק על הרוב, אלא דבר זה אי אפשר כלל, כי אם נאמר דזה אפשרי אלא לא שכיח א"כ כאן בבא הרוג ברגליו מדוע לוקין העדים, והלא כיון דתרי עדים ניהו ודאי לא משקרי, וא"כ נימא דודאי נזדמן עוד אחד שהי' דומה ממש להרוג והוא בא ברגליו, אבל העדים העידו אמת, וא"כ מדוע לוקין העדים, אלא ודאי דבר זה שיהיו שניהם דומים ממש לא שייך כלל ועל כן שפיר לוקין, והמעשה דשתי אחיות בסוטה, התם הכהן לא עלה בדעתו לזה ולא רמי עליה למידק ואפי' על הבעל לא רמיא, אבל באמת אם הכהן הי' מדייק הי' רואה שיש בין שתי האחיות איזה הפרש, עיי"ש.

ובשו"ת דבר יהושע (ח"ג אהע"ז סי' ד אות א) כתב לדחות דברי הנודע ביהודא, וכתב הדנה זה ברור דאף אם נאמר ששייך שני אנשים שיהיו דומים זה לזה ממש, מ"מ כשבאים עדים ואומרים מכירים אנו בטביעת עין שפלוגי הרג את פלוני קטלינן לההורג כמבואר בחולין (צו ע"א) ולא חיישינן שמא אותו פלוני שהם ראו שהרג זה לא אותו אחר שהעידו עליו, ועל כרחך לומר כן, דהרי הנודע ביהודה עצמו (בסי' נא) כתב דמה דאמרינן שם דאי אמרו פלוני דהאי סימנא והאי סימנא קטל נפשיה לא קטלינן ליה, זה רק בסימנים בינוניים ולא בסימנים מובהקים, דבסימן מובהק דמי לטביעת עין אפי' להריגת הרוצח.

והנה זה ברור דגם סימן מובהק יכול להיות שיש עוד אחד בעולם שיש לו אותו סימן ממש, אלא ודאי היות וזה דבר שלא שכיח לא אמרינן דאתרמי גברא אחרינא בהאי סימנא וזה הוא הרוצח, וא"ג גם בטביעת עין, אף שנאמר